

L a t w e e f c h u N w i s e s .

Nr. 14. Zettortdeenâ 6tâ April 1850.

No Selgawâs.

30tâ Merz deenâ muhsu leeluppe fazehle un falause fawu leddu un dsinne to us leiju. Seb-
schu uppes irr pahrluhduschas un irr leels
uhdens un pee Rihgas wahrteem tâ isfkattahs,
it kâ buhtu tur leels efars, un dasch nams pee
efara wahrteem no uhdens wifsapfahrt tâ irr
apstahs, ka bes laiwâs ne kur ne warr tikt un
arri jaw daschâ istabâ pufs pehdu dsilfch uhdens
bijis, tatschu, Deews lai irr flawehts, wifs
labbi wehl eet.

Peelikkums pee 5ta numerâ no schi gadâ Latweefchu Nwifschm.

Kad nu esmu beidsis, fawu draudsi ap-
melleht, tad arri tai tur dohtai sinnai par fawu
draudsi wehl scho warru peelikt, kâ ar mahzi-
schanu pee mums eet, kur scho gadd pehz weena
fchlmeistera mirschanas tiffkai 4 fchoblas bija,
kurrâs 78 behrni tiffke fchohleti, bet bes tam
mahjâs arridsan dauds weetâs labbi gan ar
scho darbu darbojahs.

Ar wiffu muhsu draudse bija:

K u r ?	us zil dwehfe- lehm.	g r a h m a t n e e f i		raffi- taji.	rehfi- nataji.
		behrni.	fchopâ ar leeleem.		
Kursemmê:					
Nerreteefchôs	2849	540	1564	94	31
Ilseefchôs . .	861	174	556	81	54
Pilkalneefchôs	465	66	218	7	4
Veel = Suffeij.	456	67	211	18	7
Grizgalleefch.	449	61	233	11	4
Wezz-Mehm.	343	59	183	5	1
Ritteeschôs .	227	30	102	2	1
Pawiff. Kursf.	5649	997	3061	218	102
Leifchôs . . .	237	27	119	9	—
Latw. p. w. dr.	5886	1024	3180	227	102

Lai Deews dohd garrigam sehjumam bagga-
tus auglus nest!
Wagner.

Pawahrds, peewahrds jeb uswahrds.

Preeksch kahdeem diwidefmit gaddeem dauds
weetâs muhsu Kursemmê arrajeem bes ta wahr-
da, ko katrs kristibâ bij dabbujis, wehl ne-
kahda ihpascha uswahrda ne bij, bet kad wai-
dseja weenu Jahni jeb Pehteri no ohtra is-
schkirt, tad peelikka wiinam wehl to mahju wahr-
du klah, kur wiinsch tam laikam dsihwoja. Us
tahdu wihsi tas pats Jahnis palikka weenu
brihdi par Schaggatu Jahni, ohtru brihdi par
Krauktu Jahni, un kâ wehl. To nu katrs
warr saprast, ka zaur to daschâi fajulschanai
waidseja rastees, un johtschu, jo tee arraji
fahka kusteht no weenas weetâs us ohtru. Za-
pehz muhsu waldischana wiinu gaddu paweh-
leja, lai pagasta teefas faraksta ihpaschus rul-
tus, kur katrai ziltei jeb pamilijai ihpats pa-
stahwigs uswahrds bij peeleeekams, ar ko fchohs
pamilijas lohzeklus jebkurrâ weetâ waidseja
nosaukt. Za nu buhtu teizama leeta bijusi;
un meh wiffi dohmajam, ka nu ta uswahrda
fajulschana pawiffam stahsees. Bet kas dohs! —
Pa nelaimi starp teem teefas fchihwereem rad-
dahs weens ohtrs garsfobbis, kas ar faweem
teefas wihreem pafmeedamees, zittam pagasta
lohzeelim, schim woi ne sinnoht, woi atkal
ahtrumâ labbi ne apdohmajotees, kahdu pa-
lammu par uswahrdu peerakstija. Kad nu tee
rukli bij no augstahm teefahm apstiprinati, un
schee jauni uswahrdu nahze gaismâ, tad sin-
nams ne wiffi wisseem patikka. Zits fahka pa-
wiffam fawu uswahrdu sehpt, zits atkal
wiinu lohziht un grohsiht. Uttu Fulkums
gribbeja par Uhdu Fulkumu, Augstaspuhtas
Mikkelis par Nusuputru Mikkeli nosauzams,
schâ un tâ. Ohtra nelaimie irr ta, ka zits wahrds
Latweefchu wallobâ daschadi tohp woi farauts
ihfi, woi islaists garei. Sinnu weenu Surri,
ko nosauz gan par Silla Surri, gan par Sil-

leneeku, gan par Silliu, gan par Sillifchu. Bet ta leela nelai me irr fchi, ka dauds laudis ne ohtram fawu uswahrdu warr eeteift, nei paschi galwa paturreht. Us tahdu wihsfi zeetu rullu rakstijateem staidri behdas irr! Mannim atnesse behrnu kristijamu. Kuhmas leef winnu peerakstiht par Musihku Kaupa behrnu. Schis behrnisch, pahru neddelu wezs, nomirft. Das zilweks, kas no mannis to atskulbinajamu zeddeli nahf nemt, leef winnu peerakstiht par Pijohlu Kaupa behrnu. Pats tehws, kad mannim likka scho behrnianu basniza peeminneht, gribb par Dantschu Kaupa fauzams. Kad nu es pa laimi ne buhtu sinnajis, ka winna ihstis wahrds irr Stihgu Kaups, kahdi raibumi tad buhtu bijufchi rullods! — Bet klauseet, mihli lassitaji. Ne ilgi pehz tam es ar zitteem draudses lohzeekteem no tahs uswahrda buhschanas eerunnajohs, un gaddijahs mannim tohs wahrds isteift: Nu fakkat mannim, kas tas tahds zilweks, tas Musihku — Pijohlu — Dantschu Kaups? — Tad weens pasmeedamees mannim atrunnaja prettim: Ja, zeenigs tehws, ka jums to eeteifim! Das irr — tad tiklai tahds Kaupitis! — Schee wahrdi mannim ilgi galwa grohsijufchees; jo es esmu katru reisi to nomannijis, kad kahdam zilwekam winna wahrds ne ruhj, un kad winnu fcha ta fauka, tad arri teescham eeksch winna nefas newaid; tad winsch arri teescham tiklai tahds zilwezisch irr! Bet ta ka kahds zilweks fahf pats fewi nomanniht, ka winsch kam derr pasaulé, tad winsch tulihf fawu wahrdu, tif lab ka fawu passfi, zeeti fahf wakteht, un ne gribb neweenu bohkstabu nei peeleeckamu nei atraunamu. — Salabbad, ka weens ohtrs smeekla wahrds par uswahrdu palizzis, lai jelle neweens behdas ne turr wifs! Das tatschu newaid nekahds lahga zilweks, kas no fawa wahrda gohdu gaida; katram buhs pascham fawu wahrdu gohda zelt. Dasch smeekla wahrds jau par gohda wahrda palizzis. Daschas flawejamas zilts uswahrds, kad to fakni mekle, irr no nekohfchas palammas zehlees. Pateesi, labba leeta buhtu, kad wiffi prahtigi zilweki teem neprafcheem palihdsetu,

ja ne dauds, tad tatschu fawu riktigu wahrdu sinnaht. — e.

• **Ka mahru tizzibas skunstes prohmetas.**

Zabrihnejahs, ka wehl muhsu laifds tahdi neeku zeenitaji, pat basnizas kalpi atrohdotees! Deewam sinnamâ kristita draudse effoht dseedatais, kas, ka warr dohmaht, mas mahzihts. Schis ar klahstejas muishas kalleju, kam tahdi pat swirbuta smadzeni, faeihoht dauds un daschlahrt. Tee laischotees wallodas daschadas; neba Kreewu, Sprantschu un Calendeer, bet tai pascha Kursemes walloda, — tiklai pahf dasch-daschadahm buhschanahm, wezzu laiku gudribahm un skunstehm; Tschigganu un babbu stikkeem un nikkeem saknes mekledami.

Das kalleis effoht sinnatais, ja ne wairak, lohpus isahdereht. Bet winna gohdejams beedrs, tas daschas dsittas skunstes prohtoht. X Peezus, feschus sawadus bohkstabus stohbram uskrihtodams, plinti padarroht ne schahweju. Un papihri ta prohtoht aprakstiht, ja jeb kirsch to pee fewis turroht, tad wiffu bahrgakais kungs laipnigs prett ta papihra neffataju paleekoht, — un pee teefahm taisniba winnam krihtoht, kad ir jo wainigs buhtu. Un saglt pee tahs sagtas leetas zeeti us weetu noturroht u. t. j. pr. ✓

Waggare ar scho kalleju, weenam kungam kalpodami, eelaidufchees arri wallodas, ka jaw weenas muishas faine zeeni daschlahrt darriht. — Kalleis fahzis arri drihs tahs skunstes daudsinaht un flaweht, ko no fawa lihdsprahtha beedra dabjujis effoht. — Bet kad nu scho waggare taifjees peefmeet un ne gribbejis par pilnam winna skunstes peenemt, lihds ar staidrahm sihmehm peerahdijis buhschoht, ka winnas teescham geldigas effoht, tad bijis kalleja kallei to skunsti, par derrigu jeb ne derrigu, apstipri naht ar fawu dsihwibu. — Kalleis nemm nu peelahdatu plinti un winnas stohbru ar teem skunstes bohstabeem apraksta; panemm arri kallei, ko lauka pee schohga peeseen. Tad waggare nemm ar gudru sinnu to apskunstetu plinti, no kalleja pamahzihts, lai ne nodsefch tohs

rafftus; atstahj kahdus 25 fohlus no tabs kaff-
les un — laisch plinti us laimi wakkam! —
Kaffe apwerschahs ween; — pufs galwas nobst!
Stahde par mannu kaffi! eesauzahs kalleis.
Das blehdis manni peekrabpis! — Bet — woi
sinnat ko, falka schis: Warr buht ka kaffi
schaut schi skunste naw derriga; bet zittam,
lohpam jeb zilwekam? — Nu, jums irr arri,
falka waggare, dohdat wehl par prohwi to
man schaut? — „Bet ja nu atkal noschauj, tad
stahde manna sunneta lihds ar kaffi. Bet zil-
wekam, zilwekam ne warroht eeschaut, ta man
dseedatais abba ihsti teize, falka kalleis.“ —
Nu tad greeschat sawus leelus (Weinen), falka
waggare, es jums ar sahli schauschu; bet —
sirds baidahs, — kad til tapat ne eet ka ar to
kaffi? —

See leeli palikkuschi gan ne prohreti schaut.

Bet ta lungu dusmu remdetaja un teesu pah-
grohsitaja grahmata tappusi tatschu arri is-
prohweta. — Waggare fazzijis, lai til ei-
joht zeenigam taggad usteift; un kad taggad
jau pa wehlu effoht, winsch tuhlin, ja grah-
matu ne waldischoht, buhschoht par to pikts.
Ka runnahts, ta darrihts. Set pee zeeniga,
prassahs leelakas lohnes jeb atstah scho weetu.
Zeenigais scho sarahj, ka ne sinnajis laikal
meldetees!

Drihs ar saweem waggarehm wisseem dab-
bujis runnaht, leek lai kallejam pateizoht, ka
nahkoscha gadda tam weenu, ohtru rubli nau-
das, ka arri no labbibas peemettischoht. Kal-
leis preezigs tepatt paleek. —

Dehz pahru deenahm schis eedohmajahs eet
atkal zeenigu kaitinaht, fazzidams, ka ne effoht
wis ar to lohni wehl ar meeru. Zeenigais sa-
pihjis leek schim eet, fur til pascham tihk, un
tuhlin leek padohht sinnu zittam kallejam, kas
bija tam brihscham bes weetas, lai atnahk ar
winnu salihgt. Kad nu fanahkuschi ar wag-
gari un eerunnajuschees no tabs grahmata,
tad teizis, ka tihri melli un neeki ar to grah-
matu, ka ir ar to plintes schauschanas notur-
reschanu u. t. j. pr. Geschoht til zeeniga luhg-
tees, warr buht, ka wehl winnu patarreschoht;

redsim, ka ne ko ne effoht dischotees. — Effoht
gan peeluhdfees un tur pat par kalleju paliz-
zis. — Ta gabja mahnu tizzibas skunstes
prohwejoht! —

Atkal weena nowadda, furrâ tas wahrds:
flohla, pawissam ne patihkams, gaddijahs
daschlahrt ar sawu muishas waldineeku ir arri
ar zitteem zeenigeem un augsteem kungeem, ta
nowadda laudim trihdinsch. Bet scheem trihd-
manneem winnu kahjas raddahs tur aisgahju-
schas, fur galwas ne bij dohmajuschas, prohti:
tahda strohdera ehrbergi, fur starp winneem
weenam, ohtram bes paschu luhgschanas un
par welti biffes islahpija ar, ne itt mas, labbi
stipreem duhtreeneem, ko arri zirtenus, ja tihk,
faukt warr. Fur arri weens starp scheem no
sawadas spalwas un dabbas gaddijahs, kam
ka lahzim ne patikka ar appehm weenadi bes
apdohma us preekschu danzajt; bet pawissam
atrautees no tabs kummedijas lihdstaischanas
tas arri ne warreja, tadeht, ka wissi no weenas
semmes un lihdsigas maises un pawalga pelni-
schanas bija. Schis mahnu tizzigus nosche-
lodams, daudstais tohs pamahzjis, un tatschu
no winneem jau gandrihs par burwi turrehts
tappa. Gesahk lihds ar teem zitteem stipri dusmo-
tees, knipjus (spiggas) kabbata sisdams, un
falka: Ne, wihri! woi tad nu burwju un sa-
wetneeku mums wairs it ne weena naw?! Nu
tatschu irr laiks tohs lungus, kas muhs ta
kaitina, weena krummulâ saraut! Un — ja
taggad wiini to ne warr darriht, tad stahde
kad teiz, ka sawetneeki irr pasaulê! — Eê bijis
wisseem ko pasmeetees.

No ka taggad jau teikts, tas notizzis swe-
schas draudsês; bet pee mums tahdi ehirmi rassi
naw dsirdami? Kur to nems? — Ja — wee-
nâs, ohtrâs mahjâs gan; bet pahrmeklesi til
wissas mahjas, tad buhs tikpat ko pasmeetees,
ka schehlotees! — Zik Deewam schehl wehl
tahdu, leelu un masu namma turretaju, fur-
reem Deewa haufli retti; bet wiinu blehnu lik-
kumi ik us fohli prahâ stahw? Saimneeki
lohpus lohpdami un audsedami ne peemirft wis
Mikketa auneli, seemas-swehtku siwenu un Fur-

geuu gaili; bet atschker, audsina un kobji tohs
 tà wifslaelaku waijadsibu. — Atkal, gawenu
 peebeenas, kurràs sainneekam naw brihw ne
 kahdu dselscha leetu triht, ne ko ohtram tappi-
 naht (leeneht), ne ko no mescha pahrwest u. t.
 j. pr. — Atkal sainneezei peehti wakkari, kurròs
 naw brihw wehrpt; un pehz katreem swehtkeem
 atswinnas, kurràs schai schis un tas ne effoht
 tad brihw darriht. — Zitti atkal isleekahs jo
 prahtigi, kas pahf scheem jau minneteem nee-
 keem smeijahs ir brihnejahs; bet atkal lihds ar
 teem pirmeem irr naudas razzeji, un tohti bai-
 ligi no sawetneekem, burweem un ragganahm.
 Ur abbejeem — ja ne ar wisseem pascheem, tad
 tatschu ar winnu behrneem, esmu runnais.
 Kad prassa, kalabbad tà pagahniski darbojee-
 tees, tad atfalka: Ja tas no wezz-wezzeem lai-
 keem jau tà eepestekohts; ja tà ne darroht, tad
 tai gaddà laut kahda nelaine pee mahjahm,
 tihromeem jeb lohpeem noteekoht.

Kad atkal tohs ohtrus usrunna, kam wehl
 tahdas mahnu tizzigas dohmas turroschi, tad
 atfalka: Ja, tomehr ne weens ne warr leegt,
 ka launu zilweku naw! — Tahdeem ir esmu faz-
 zijis: „Nu atwedd weenu sawetneeku un lai
 winsch manni jeb lohpu bes sahlu eedohschanas
 fawawe!“ Utbild: Ja, tam ne ko ne warr pa-
 darriht, kas drohsch irr un winnam ne tizz.
 Dè falku atkal: Noprohweta leeta! — Zilweks,
 kam tad tu staiga salihzis fawu zeku? Isste-
 pees taisni un eij drohsch us preekschu, tad jau
 no tahkenes eeraugsi to zelmu effam, kas tew
 salihkluscham spohks jeb wels buhtu islizzees.

Kalabbad tad gan, mihtais lassitais, pahf
 schahdahm leetahm esmu rakstijis, woi warr
 buht fawus tuwakus isfmeet gribbedams? —
 Dà gan isleekahs. — Bet mannas dohmas ih-
 steni irr tahdeem tumfiba fastrigguscheem us-
 faukt: „Muhfu palihdsiba irr eelsch ta Kunga
 wahrda, kas debbesi un semmi darrijis.“ Dahw.
 ds. 124, 8. S. B.

Teefas fluddinaschanas.

Lee taisni mantineeki tabs no Kalnamuischas preeksch
 ilgu laiku eeprezetas un schè nomirruschas atraitnes
 Orecte Kohzin tohp usaizinati, wisenehlat lihds 26tu

Mei 1850 ar sawahm mekleschanahmi un parahdischa-
 nahm pee Leelas Ezamas pagasta teefas peeteiktees,
 jo wehlat neweenu wairs ne klausih. Leela Ezama,
 tai 25tà Merz 1850. 3

(L. S.) Pagasta wezzakajs Janne Rohmann.
 (Nr. 68.) Teefas srihweris Ewertk.

Schenberges pagasta teefa zaur scho wiffus tohs us-
 aizina, kam kahdas taisnas prassischanas pee tabs at-
 stahtas mantas ta nomirruscha kalleja Miffel Roma-
 nangky no Strunku mahjahm, lihds 24tu Mei f. g. pee
 schihis teefas peeteiktees, jo wehlat neweenu wairs ne
 klausih. Schenbergè, tai 24tà Merz 1850. 3

(Nr. 76) Teefas wahrda:
 W. Schring, srihweris.

Wiffi tee, kam kahdas taisnas parradu prassischanas
 buhtu pee tabs mantas ta nomirruscha Pleppesmu-
 schas Pawabru-krohseneeka Ans Treimann tohp usaizi-
 nati, lihds 6tu Mei 1850 pee schihis pagasta teefas pee-
 teiktees, jo wehlat neweenu wairs ne klausih. Jhpa-
 schi tohp arri wiffi tee, kas tam nelaim Anns Treimann
 ko parradà buhtu, usaizinati, ar saweem parradeem
 lihds wirspeeminnetam terminam scheit peeteiktees, ar
 to peedraudeschannu, ka tohs, kas ne buhs peeteiku-
 schees, wehlat ar dubbultu maksu strahpehs. Krohna
 Behrsmuischas pagasta teefa, tai 3schà April 1850. 3

(Nr. 314.) Pagasta wezzakajs Rahrl Mallin.
 Teefas srihw. Friedrich Freimann.

Sirta fluddinaschana.

Zaur scho tohp sinnamu darrihts, ka Latweeschi, kas
 fawus behrnus gribb Zelgawà eelsch kostes un eelsch
 kohrtela doht, lai tadeht peeteizahs Zelgawà, srihweri
 eelà, prettim Latweeschu basnizai, Mathaidi namma, pee
 kurpneeka Wachsmuth, für klastakas sinnas warr dabbuht.

Siana par jaunu grahamtu.

Pee Steffenhagen par 15 kap. f. warr dabbuht:
 „**Wilhelm Pantenius**, Zelgawas Lat-
 weeschu draudses rihta mahzitajs. Us
 „Zelgawas pilsehta un lauku draudses
 „luhgshannu scho grahamtu farakstijis un
 „apghadajis R. Schulz, Zelgawas pil-
 „sehta mahzitajs.“ 108 lappas.

Schinni grahamtinà warr lassit 1) Pantenius bsh-
 woschannu un behres (60 lappas). 2) 7 dseemas un
 zitti wahrdi Panteniumi par peemineschannu un pateik-
 schannu farakstii no winna drauceem Kursemme un
 Nihgà (28 lappas). 3) 2 spreddiki, ko Pantenius
 patk teizis Unnes basnizà (20 lappas). Schinni grah-
 mata arri irr tas pabeigums no ta, ko Latweeschu
 Awises 1849 Nr. 34 un 35 effect lassijuschi.

Brihw drikkelt: No jubrmallas-gubernias augtas waldischanas puffes: Gofrath de la Croix.